

Finansdepartementet
Postboks 8008 – Dep.
0030 OSLO

Deres ref.

Deres brev

Vår ref.

FNH 2006/00238 DR

Dato

31.05.2006

Spf. 2006 00078 PES

Hjemmel for innhenting av politiattest for ansatte i finansinstitusjoner – lovinitiativ

Vi viser til Finansdepartementets høringsbrev 22.08.05 med forslag om hjemmel i sentralbankloven til å innhente politiattest for ansatte og andre med tjeneste for Norges Bank. Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH) og Sparebankforeningen uttalte i felles høringsuttalelse 07.10.05 at den begrunnelse som tilsier slik hjemmel i sentralbankloven også må legges til grunn for enkelte stillinger/funksjoner i finansinstitusjoner. Vi varslet derfor om at vi ville komme tilbake med forslag om at også finansinstitusjoner gis anledning til å kreve politiattest for ansatte.

FNH og Sparebankforeningen har i samarbeid vurdert mulige tiltak for å redusere faren for at finansinstitusjoner ansetter personer som er kriminelle eller har en kriminell bakgrunn og som derfor i visse betrodde stillinger anses som en sikkerhetsrisiko. Vi anmoder i denne sammenheng om lovhjemmel for å kunne innhente politiattest for enkelte kategorier stillinger/funksjoner, se nærmere om dette i vedlagt notat. Etter vår vurdering vil det for disse stillinger/funksjoner ikke være tilstrekkelig å iverksette *andre* sikringstiltak *alene*.

Faren for utro tjenere, eller ansatte som presses til utroskap, utgjør en risiko for den enkelte institusjons økonomi og renommé. I verste fall kan tap av penger og/eller tillit ramme hele finansnæringen, og dermed også samfunnet. Også hensynet til den enkelte ansatte, som på grunn av sin bakgrunn lettere kan bli utsatt for press, fra bekjente eller andre som kjenner deres fortid, må tillegges vekt.

Hvor sårbar en institusjon er for anslag utført av utro tjenere er avhengig av de tilganger ansatte gis til informasjon og verdier og tilhørende kontrollrutiner. Det er imidlertid ikke alle stillinger/funksjoner som fullt ut kan sikres gjennom rutinene. Det er da behov for å kunne basere seg på tillit. Eksempler på slike ansatte er de som har inngående kjennskap til de IT-baserte systemene, personopplysninger eller medarbeidere som må ha kjennskap til sikkerhetsrutiner og kunne utføre betrodde oppgaver på egenhånd.

For å forhindre uheldige ansettelser er det viktig at institusjonene foretar en tilstrekkelig bakgrunnsjekk ved ansettelser eller endringer i stillingsinnhold. For stillinger der en i stor grad må basere seg på tillit, må krav om hederlig vandel stå sentralt. Etter vårt syn er

politiattest den eneste pålitelige kilde til informasjon om lovovertridelser. Som kjent er det imidlertid krav om hjemmel i lov eller i medhold av lov for å kunne utstede politiattester.

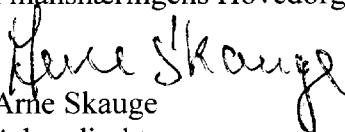
Mange typer virksomheter har lovbestemt krav om vandel for sine ansatte, som for eksempel vaktelskaper og forsikringsagenter. Andre virksomheter er gjennom enkeltvedtak gitt anledning til å innhente slik attest ved behov. For finansinstitusjonene er det, med få unntak, krav om hederlig vandel bare for institusjonenes styremedlemmer og daglige leder. Etter vårt syn er det - i lys av dagens trusselbilde - behov for å utvide bruken av dette virkemiddel til også å omfatte nærmere definerte grupper av ansatte i finansinstitusjonene.

En grunnleggende forutsetning for vår anmodning om slik lovhjemmel er at denne utformes som en *rett/mulighet* til å kreve politiattest, og ikke en som en *plikt*. Etter vårt syn vil kjennskap til at finansinstitusjonen kan be om politiattest, i seg selv vil virke preventivt med tanke på søknader til de aktuelle stillinger. Kostnadmessige og praktisk hensyn tilsier klart at bestemmelsen ikke må utformes som et vandelskrav og dermed en plikt til å innhente politiattest for de aktuelle medarbeiderne.

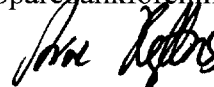
Vi viser for øvrig til vedlagte notat hvor det gis en nærmere redegjørelse og begrunnelse for forslaget, herunder forslag til utforming av selve lovbestemmelsen, plassering av denne mv.

Med vennlig hilsen

Finansnæringens Hovedorganisasjon

Arne Skauge
Adm. direktør

Sparebankforeningen i Norge

Arne Hyttnes
Adm. direktørVedlegg:

1. Notat 31.05.06 med nærmere oversikt og begrunnelse for lovforslaget

NOTAT

31.05.2006
FNH 2006/00238 DR
Spf. 2006 00078 PES

Behov for lovhjemmel for å kunne innhente politiattest for visse kategorier stillinger/funksjoner i finansinstitusjoner

1. Oversikt

I dette notatet gis det en redegjørelse og begrunnelse for behovet for å kunne innhente politiattest for visse stillinger/funksjoner i finansinstitusjoner. Hovedbudskapet er at ansettelse i disse stillingene må baseres på tillit, og at andre tiltak alene ikke kan gi god nok sikkerhet mot misbruk av informasjon om ansatte/kunder, eller misbruk i forbindelse med kjennskap/tilgang til institusjonenes systemer eller verdier. Notatet munner ut i et konkret lovforslag.

I punkt 2 nedenfor gis det en generell orientering om trusselbildet i finansnæringen. I punkt 3 gis en oversikt over hjemmelsgrunnlag etter gjeldende rett, samt en redegjørelse for aktuelle hensyn i Politiregisterutvalgets utredning i NOU 2003: 21. I punkt 4 redegjøres det for hensyn som tilsier behov for politiattest i finansinstitusjoner, og i punkt 5 vurderes de stillinger/funksjoner hvor vi mener det er særlig behov for å kunne innhente politiattest. Punkt 6 omhandler vårt forslag til type politiattest og i punkt 7 går vi nærmere inn på selve lovforslaget.

2. Trusselbildet

Det rapporteres fra andre land om at de kriminelles infiltrering av finansinstitusjoner er et økende problem. I Storbritannia har Financial Services Authority (det britiske Kredittilsynet) gått ut med en advarsel mot denne type organisert kriminalitet, se *vedlagt* artikkel fra Aftenposten 18.11.05. Det fremgår at disse nye metodene kommer som en følge av stadig tøffere tiltak fra finansinstitusjonenes side for å unngå svindel og hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger. Internasjonaliseringen av finansnæringen bidrar videre til at denne type kriminalitet krysser nasjonale grenser. Det er dermed nærliggende å anta at dette vil kunne bli et økende problem også i Norge.

Det er på det rene at det vil være store gevinster for de kriminelle miljøer ved å få noen fra miljøet ansatt i en finansinstitusjon og dermed få en medarbeider på "innsiden". Dette vil kunne gi tilgang ikke bare til kontanter og andre verdier, men innsyn i konfidensiell informasjon, sikkerhetsrutiner, kontrollsystemer, nøkler og koder mv.

Det er avgjørende for finansnæringen å forhindre at kriminelle anslag skjer med bistand fra innsiden av institusjonene. Det er flere aktuelle sikringstiltak som iverksettes for å forhindre dette, både ved og etter selve ansettelsen. God internkontroll og gode rutiner er sentrale tiltak som er gjennomført i alle finansinstitusjoner, blant annet i henhold til krav nedfelt i lover, forskrifter og anbefalinger. Blant disse tiltakene kan nevnes at medarbeidere i finansinstitusjoner kun får tilgang til den informasjon de har bruk for i sitt arbeid, og at det er etablert rutiner som krever godkjenning av to autoriserte ansatte (dualkontroll) ved utbetaling av større beløp, tilgang til kontantbeholdning mv.

For å forhindre at uegnede personer blir ansatt i finansinstitusjonene, er det nødvendig med gode rekrutterings- og ansettelsesrutiner. Derfor innhentes mest mulig bakgrunnsinformasjon om den som settes, gjennom intervju, referanser og opplysninger som er tilgjengelig fra andre kilder. For noen stillingers vedkommende vil det være spesielt viktig å få frem informasjon om vedkommende har begått straffbare handlinger. Politiattest skal imidlertid ikke utstedes uten at krav om tilfredsstillende vandel er hjemlet i eller i medhold av lov.

3. Hjemmel for politiattest etter gjeldende rett – vurderinger i forslaget til ny politiregisterlov

Begrepene vandelskontroll/vandelsattest og politiattest brukes om hverandre, og vi legger til grunn at ”vandelskontroll” er en fellesbetegnelse for de ulike kontroller av hvorvidt en person er egnet for en stilling, funksjon, offentlig tillatelse, oppgave eller lignende eller om vedkommende er uegnet på grunn av reaksjoner ilagt som følge av straffbar handling, (se NOU 2003:21 punkt 1.13.) Vi vil i det følgende bruke begrepet politiattest i henhold til strafferegisterloven § 5 som altså gir opplysninger om hvorvidt en person har vært gjenstand for strafferettslige reaksjoner eller for andre tiltak i anledning av straffbare handlinger.

3.1. Gjeldende rett

Politiet har etter gjeldende rett adgang til å utstede straffeattester inneholdende opplysninger fra strafferegisteret til bruk i strafferettspleien. Til bruk *utenfor* strafferettspleien utstedes politiattest etter lov om strafferegistrering § 5. Det følger dels av strafferegistreringsforskriften og rundskriv fra Justisdepartementet, dels av spesiallovgivningen i hvilke tilfeller og til hvilke formål enkeltpersoner kan, eller må fremlegge politiattest. I Justisdepartementets rundskriv G 99/2000 av 08.12.00 gis det en oversikt over lover, forskrifter og rundskriv som gir slik hjemmel.

Etter forretningsbankloven § 8a og sparebankloven § 3 skal tillatelse til å drive bank ikke gis dersom ”styremedlemmer, administrerende direktør eller annen person som leder virksomheten [...] er dømt for et straffbart forhold, og det utviste forhold gir grunn til å

anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på forsvarlig måte [...]”. Tilsvarende for finansforetak etter finansieringsvirksomhetsloven § 3-3. Det er etter gjeldende regler ikke grunnlag for kunne kreve politiattest for bankens øvrige ansatte, selv om disse håndterer store verdier eller arbeider med bankens sikkerhet.

Nedenfor vil vi redegjøre for det behovet vi mener foreligger for en utvidelse av disse lov hjemlene til ulike kategorier stillinger/funksjoner i finansinstitusjoner. Vi viser i denne forbindelse bl.a. til lov 05.01.01 nr 1 om vaktvirksomhet § 7 og forskrift 25.05.04 nr 787 om vaktvirksomhet hvor det stilles krav om tilfredsstillende vandel for enhver som utfører arbeid eller tjeneste for foretaket, og krav om innhenting av *uttømmende politiattest*, se nedenfor.

3.2. Forslag til ny lov om politiregister

I NOU 2003:21 Kriminalitetsbekjempelse og personvern fremla Politiregisterutvalget sin utredning om behandling av opplysninger i politiet. I utredningen foretas det en gjennomgang av reglene om vandelskontroll og attester, og det foreslås en ny lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven) som en rammelov som fastsetter de prinsipielle krav, men eksplisitte lovkrav, herunder hjemmel til å innhente politiattest, legges i spesiallovgivningen på de ulike områder.

I utredningen foretas det en omfattende drøftelse av de grunnleggende kryssende hensyn som må vektlegges ved vurderingen av til hvilke formål politiattest skal utstedes. På den ene siden hensynet til taushetsplikt og personvern og på den annen side hensynet til samfunnsbeskyttelse mv. Lovutvalget har ikke funnet det riktig å uttømmende regulere til hvilke formål politiattest bør utstedes, men har valgt å foreslå en generell bestemmelse om dette. I utkast til politiregisterloven § 31 angis de formål som bør berettigje hjemmel for å utstede politiattest.

Vi finner det nødvendig å gjengi flere av de hensynene som er vektlagt i utredningen, idet dette etter vårt syn underbygger og begrunner det behovet for politiattest som foreligger for flere kategorier stillinger/ funksjoner i finansinstitusjoner. Vi vil redegjøre nærmere for dette i punkt 3 nedenfor.

Store samfunnsmessige skader eller samfunnsødeleggende

Etter utkast til politiregisterloven § 31 *første ledd nr 1* kan politiattest utstedes for å utelukke personer fra stillinger hvor det av samfunnsmessige hensyn er nødvendig at vedkommende er skikket. Som eksempel nevnes det i merknader til bestemmelsen i NOU 2003:21 side 367 flg. utstedelse av transportløyver etter samferdselslovgivningen og sertifikater etter luftfartslovgivningen, hvor straffbare handlinger begått under ruspåvirkning kan medføre at vedkommende er uskikket til å inneha stilling, tillatelse mv.

Det heter at dette må gjelde selv om forholdet ligger noe bak i tid og selv om det ikke er noen holdepunkter for å tro at vedkommende vil begå en ny straffbar handling under utøvelsen av tillatelsen, stillinger mv.

Det fremgår videre at "[O]gså for en rekke andre stillinger og funksjoner er det påkrevd ut fra samfunnsmessige hensyn at vedkommende har et plettfritt rulleblad", og "[D]et at vedkommende har begått én eller flere straffbare handlinger, vil i seg selv være et tegn på at han hatt et uansvarlig forhold til lover og regler og de normer som samfunnet har satt" og at det på bakgrunn av dette må "stilles spørsmål om han er egnet og skikket til å inneha stillingen".

Støtende eller motvirke den alminnelige tillit

Etter utkast til politiregisterloven § 31 *første ledd nr 2* kan politiattest utstedes for å utelukke personer fra stillinger mv. hvor det vil virke støtende eller motvirke den alminnelige tillit at han får stillingen mv. Dette vil bl.a. gjelde ansettelse i politiet, fengselsvesenet og vaktvirksomhetsbransjen. For allmennheten vil det kunne virke støtende og by på et tillitsproblem om for eksempel lensmannen i bygda er tidligere straffet, selv om den straffbare handlingen ligger langt tilbake i tid og det ikke er noen fare for at han på nytt vil begå straffbare handlinger.

Fare for gjentagelse

Etter utkast til politiregisterloven § 31 *første ledd nr 4* kan politiattest utstedes for å hindre at personer som er tidligere straffet får stillinger mv. hvor det er fare for at de på nytt vil begå straffbare handlinger. Det heter i merknadene til bestemmelsen at:

"Her tenkes det både på utelukkelse av personer som bevisst sikter seg inn mot et yrke eller en posisjon hvor de kan videreføre sin kriminelle aktivitet, men også på situasjoner hvor det er fare for at vedkommende på grunn av tidligere straffbar virksomhet vil kunne begå ny straffbar handling. Som eksempel kan nevnes en person som er straffet for tyveri, underslag eller ran, som planmessig søker stilling som vokter for å få tilgang til bedrifter og virksomheter hvor han kan fortsette sin vinningskriminalitet."

4. Hensyn som tilsier mulighet til å innhente politiattest for ansatte i finansinstitusjoner

Vi mener de hensynene som det vises til ovenfor i punkt 3.2. også begrunner et behov for å innhente politiattest for grupper av ansatte i finansinstitusjoner.

Finansinstitusjonenes rolle og samfunnsansvar, behovet for allmenn tillit

En moderne økonomi er avhengig av effektive finanstjenester. Effektive tjenester forutsetter et finansmarked som fungerer, som igjen krever at kundene har tillit til tjenesteleverandørene. Kundene må kunne stole på at finansinstitusjonene både har økonomisk styrke til å kunne oppfylle sine forpliktelser og at de vil oppføre seg redelig.

Svikt til denne tilliten har store konsekvenser for enkeltinstitusjoner, og kan i verste fall føre til økonomiske tilbakeslag for land/regioner dersom tillitsbruddet rammer finansnæringen generelt.

Det pågår en utvikling der sedler og mynt erstattes med kontopenger som betalingsmiddel. Selv om de kriminelle åpenbart fortsatt er interessert i å gjøre anslag mot steder der det oppbevares større beholdninger av kontanter, ser en klare tegn til at kriminelle miljøer også forsøker å finne måter å ramme de systemer der pengene oppbevares i elektronisk form. Med tanke på tilliten til finansnæringen gir denne utviklingen utfordringer spesielt på to områder. For det første må også andre enn tradisjonelle bankansatte ha tilgang til de systemer der pengene "oppbevares". For det andre vil et "vellykket" anslag ha langt mer alvorlige konsekvenser for den generelle tilliten til finansinstitusjonene som næring.

Norges Bank har bedt om å få generell adgang til å kunne innhente politiattest for samtlige av sine ansatte, samt andre som har tilgang til bankens lokaler. Finansdepartementet har fulgt opp Norges Banks ønske gjennom et lovforslag som langt på vei følger forslaget fra Norges Bank. De private finansinstitusjonene har ansatte med de samme typer oppgaver som Norges Bank, og vil være like utsatt ved "uheldige" ansettelser. Antageligvis vil ansettelser av "uegnede" personer i finansinstitusjonene også kunne medføre like store samfunnsmessige skader dersom tilliten til finansnæringen rammes.

Fare for gjentakelse

Finansinstitusjonene forvalter store verdier. Hvor sårbar en institusjon er for anslag utført av utro tjenere er avhengig av de tilganger ansatte gis til informasjon og verdier med tilhørende kontrollrutiner. Det er imidlertid ikke alle stillinger/funksjoner som fullt ut kan sikres gjennom rutinene. Det er da nødvendig å kunne basere seg på tillit. Eksempler på slike ansatte er de som har inngående kjennskap til de IT-baserte systemene, personopplysninger eller medarbeidere som må ha kjennskap til sikkerhetsrutiner og kunne utføre betrodde oppgaver på egenhånd.

Det er videre viktig å være oppmerksom på at ansatte med en kriminell bakgrunn sannsynligvis lettere enn andre kan bli presset til økonomisk utroskap fra tidligere bekjente eller andre som kjenner deres fortid. Dette utgjør en sikkerhetsrisiko både for arbeidsgiver og den ansatte. Denne risikoen må anses som å bli enda større dersom arbeidsgiver ikke kjenner den ansattes fortid, og som dermed heller ikke har tatt hensyn til denne ved tildeling av tilganger til systemer og verdier.

5. Kategorier stillinger/funksjoner i finansinstitusjoner hvor det er særlig behov for å kunne innhente politiattest

FNH og Sparebankforeningen mener på bakgrunn av det som er sagt ovenfor, at det i utgangspunktet vil kunne være behov for å innhente politiattest for *samtlige ansatte og andre som utøver tjeneste for finansinstitusjoner*. Det er på det rene at mange ansatte i finansinstitusjoner vil ha vide fullmakter, tilgang til verdier, informasjon om kunder og om institusjonenes interne rutiner mv., og har dermed i prinsippet mulighet til å oppnå store gevinster og tilsvarende påføre skade/tap på renommé, omdømme, tillit osv.

Vi er imidlertid inneforstått med at det ved vurderingen av om det skal gis en slik lovhjemmel om politiattest, vil bli foretatt en avveining av ulike hensyn. Hensynet til samfunnsbeskyttelse mv. vil bli vurdert mot alminnelige personvern hensyn, hensynet til rehabilitering av tidligere straffedømte mv. Det vil også bli tatt i betraktning at en politiattest i seg selv ikke gir noen absolutt sikkerhet, men tvert imot kan bidra til å skape en "falsk trygghet" dersom innhenting av attest kommer til erstatning for andre tiltak for å redusere sårbarhet. En politiattest vil uansett ikke gi noen garanti mot fremtidig svik. Hvor alvorlig konsekvensene kan bli av å ansette en usikker person må også tillegges stor vekt.

En grunnleggende forutsetning for vår anmodning om slik lovhjemmel er at denne utformes som en *rett/mulighet* til å kreve politiattest, og ikke en som en *plikt*. Etter vårt syn vil kjennskap til at finansinstitusjonen kan be om politiattest, i seg selv vil virke preventivt med tanke på søknader til de aktuelle stillinger. Kostnadmessige og praktiske hensyn tilsier klart at bestemmelsen ikke må utformes som et vandelskrav og dermed en plikt til å innhente politiattest for de aktuelle medarbeiderne.

På denne bakgrunn har vi foretatt en vurdering av ulike typer stillinger /funksjoner i finansinstitusjoner hvor det anses *mest påkrevd* å innhente politiattest, dvs. hvor andre sikringstiltak klart ikke anses tilstrekkelig. Vi mener det er hensiktsmessig at de stillinger/ funksjoner som bør omfattes plasseres i to hovedkategorier, nemlig medarbeidere med tilgang til informasjon og medarbeidere med tilgang til fysiske verdier/fullmakter. Gjennomgående er det vanskeligst å legge sikringstiltak (som dualkontroll etc.) på bruken av informasjon. Det er imidlertid også på "verdisiden" enkelte funksjoner som det er vanskelig eller umulig å sikre uten urimelig store kostnader. Et eksempel her er vaktfunksjonen, som til en viss grad må kunne baseres på at personell arbeider alene.

Foreningene har på denne bakgrunn satt opp en avgrensning av funksjoner/stillinger der behovet for lovkrav omandel synes størst:

- *Medarbeidere med kjennskap/ tilgang til kritiske deler av IT-systemene, autorisasjons-/tilgangsansvarlige og personell med administratortilgang.*
- *Medarbeidere med kjennskap/tilgang til sensitive personopplysninger, herunder spesielt helseopplysninger, om kunder og/eller ansatte.*
- *Medarbeidere innen vakt- og sikkerhet generelt, inklusive de som har sikkerhetsansvar for "separate fysiske enheter" (f.eks. filial-/avdelingsbanksjef)*
- *Medarbeidere som har tilgang/kjennskap til bankens kontanthåndteringsrutiner, mulighet til å bestille kontanter etc.*
- *Ledere som kan opptre som "ene-prokurister"/bevilgningsfullmakter.*

Med de to første gruppene sikter vi til medarbeidere som må ha "bred" tilgang til IT-systemer og databaser. Det er umulig å unngå at enkelte medarbeidere må ha mulighet til å kunne endre eller gi andre tilgang til systemene eller tilgang til store mengder sensitive data. Etter vårt syn vil utro medarbeidere i disse kategoriene kunne utføre svært stor skade, både med tanke på tillit, renommé og økonomiske verdier. Informasjon kan utnyttes eller selges for økonomisk vinning, eller benyttes som grunnlag for utpressing etc. Vi mener derfor at disse gruppene vil falle inn under kriteriene i utkast til politiregisterlov § 31, spesielt nr 1 og 4.

Medarbeidere innen vakt og sikkerhet, og andre som følge av sitt lederansvar også er pålagt ansvar for sikkerhet, må ha kjennskap til de sikkerhetsinstrukser og systemer som eksisterer. Tilsvarende gjelder for medarbeidere som har inngående kunnskap til systemer og/eller fullmakter på kontanthåndteringsområdet. Det er vanskelig å unngå at enkelte ansatte på disse områdene må ha, eller gjennom sitt arbeid vil få, kjennskap eller fullmakter som kan utnyttes. Begrunnelsen for å kunne innhente politiattest for disse gruppene vil etter vårt syn falle inn under kriteriene i utkast til politiregisterlov § 31, spesielt nr 2 og 4. Vi viser i denne sammenheng også til de begrunnelser som i forbindelse med vaktvirksomhetsloven ble gitt for å underlegge ansatte i slike selskaper krav om tilfredsstillende vandel.

6. Type politiattest – omfanget av opplysninger i attesten

Strafferegistreringsloven og -forskriften regulerer til hvilke formål politiattest kan utstedes og hvilke opplysninger som kan angis i politiattester. Vi er inneforstått med at som hovedregel skal ubetydelige overtredelser eller forbrytelser som ligger langt bak i tid ikke tas med i politiattester. Begrunnelsen er at dette ikke anses av betydning for å bedømme en persons karakter eller pålitelighet. Det kan imidlertid gjøres unntak for

dette, noe som innebærer at det opereres med ulike typer politiattester, herunder ordinær politiattest, uttømmende politiattest, begrenset politiattest og utvidet politiattest.

De to foreningene anmoder om lovhjemmel for *uttømmende* politiattest. Vi viser til at Norges Bank har fått en midlertidig tillatelse for uttømmende attest som gjelder alle ansatte, samt for innleid arbeidskraft. Det er også hjemmel for uttømmende politiattest i lov om vaktvirksomhet. Ut fra formålet med attesten vi anmoder om mener vi det er svært viktig at det også gis opplysninger om lovovertrедelser som er begått en tid tilbake. Som kjent har opplysningene i ordinære politiattester begrensning bakover i tid avhengig av type straff, straffens lengde, soning og tidspunkt for løslatelse i forhold til utstedelse av attesten.

Subsidiært vil vi anmode om såkalt *begrenset* politiattest, som kun inneholder opplysninger om helt bestemte lovbestemmelser som anses som relevant i forhold til formålet med attesten. Etter det vi forstår har denne type politiattest ingen begrensninger bakover i tid. Ut fra formålet med politiattesten mener vi denne må inneholde opplysninger om vinningskriminalitet, narkotikakriminalitet, volds- og IKT-kriminalitet. Imidlertid vil det her være en risiko for at enkelte overtrедelser av betydning vil bli definert ut, og det er grunnen til at vi prinsipielt anmoder om uttømmende attest.

7. Lovforslag

7.1. Utforming

Etter vårt syn vil det være mest hensiktsmessig at selve lovbestemmelsen utformes generelt og at det i forarbeidene angis nærmere anvendelsesområdet og kategorier av stillinger /funksjoner dette skal omfatte. Vi forutsetter at hjemmelen utformes som en *rett* eller *mulighet* til å innhente politiattest der institusjonen vurderer dette som nødvendig, jf ovenfor, og vi foreslår at beslutningen om dette legges til institusjonenes styrende organer.

Bestemmelsen kan for eksempel formuleres slik:

Institusjonen kan kreve at det for visse stillinger og funksjoner skal fremlegges politiattest der institusjonen finner dette nødvendig. Det kan kreves uttømmende [alternativt begrenset] politiattest. Institusjonen kan kreve fornyet politiattest også etter tiltredelse dersom det er saklig behov for dette. Slik fornyet attest kan innhentes hvert tredje år med mindre særlige grunner tilsier at den skal innhentes oftere. Institusjonen skal utarbeide retningslinjer for når politiattest skal fremlegges, herunder foreta en vurdering av hvor omfattende en slik attest skal være. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler for fremleggelse og innhenting av politiattest.

7.2. Plassering

Som nevnt ovenfor er det allerede i dag vandelskrav bl.a. i forretningsbankloven § 8a, sparebankloven § 3 og finansieringsvirksomhetsloven § 3-3. Disse bestemmelsene regulerer krav knyttet til institusjonenes tillatelse til å drive virksomhet. Vårt forslag til lovhjemmel er nærmere knyttet til institusjonens løpende drift og dermed er det kanskje ikke opplagt at disse bør tas inn som et tillegg til eksisterende bestemmelser om krav tilandel. Med henvisning til vurderingene i pkt 6 ovenfor foreslår vi følgende plassering av lovforslaget:

- forretningsbanklovens tredje kapittel, f eks i § 10 eller ny § 18a,
- sparebanklovens tredje kapittel, f eks i § 19 eller ny § 21a,
- finansieringsvirksomhetsloven kapittel 3 II, f eks i § 3-14a,
- i den nye forsikringslovens første kapittel
- verdipapirhandeloven kapittel 8 eller 9
- verdipapirfondloven kapittel 2 eller 4

7.3. Fornyelse av politiattest

Etter gjeldende regler kan det kreves politiattest ved tilsetning i stilling eller lignende, men det er som hovedregel ikke adgang til å kreve politiattest fremlagt på et senere tidspunkt. Imidlertid har det vært et ønske fra mange hold om å få fornyet attest også på et senere tidspunkt i ansettelsesforholdet. For vaktvirksomhet er det gitt adgang til å kreve politiattest ”også etter tilsetning når særlige grunner foreligger”, jf forskrift om vaktvirksomhet § 4 (3).

I politiregisterutvalget utredning i NOU 2003:21 foreslås det som en hovedregel at dersom vilkårene for utstedelse av politiattest fortsatt er til stede, skal attesten kunne fornyes hvert tredje år, jf forslag til ny politiregisterlov § 35. Unntak kan gjøres dersom det ”foreligger en aktverdig grunn som berettiger utstedelse før 3 år er gått”.

FNH og Sparebankforeningen anmoder om adgang til fornyelse hvert tredje år i tråd med hovedregelen i utkast til politiregisterlov.

* * * * *

Vedlegg:

Artikkel 18.11.05 i Aftenposten: Finansmafia infiltrerer banker

Byr 80 milliarder for danske TDC

Fem utenlandske oppkjøpsfond skal være villig til å betale nærmere 80 milliarder for danske TDC (TeleDanmark).

ROAR ØSTGÅRDSGJELTEN

Oppkjøpsfremstøtet fra de fem private equityfondene – britiske Apax Partners og Permira og amerikanske Blackstone Group, Kohlberg Kravis Roberts & Co. og Providence Equity Partners Inc. – har lenge vært varslet. Et formelt bud kan utløse en

budkrig på det tidligere danske telemonopolet.

Ikke bekreftet. Det var nyhetsbyrået Reuters som i går meldte at de fem oppkjøpsfondene sammen vil betale 380 danske kroner pr. TDC-aksje, eller 5,4 prosent over sluttkursen på Københavnbørsen onsdag. Meldingen, som ikke er bekreftet, løftet kursen ytterligere 2,2 prosent på børsen i går. Styret i TDC skal ha blitt presentert for budet onsdag kveld.

Financial Times skrev i går ettermiddag at budet ikke er så

høyt som 380 kroner. Avisen har tidligere antydnet et bud på 355 danske kroner pr. aksje som priser TDC til 70 milliarder danske kroner (73 mrd. kr.).

Fleire danske aviser skrev i går at de fem oppkjøpsfondene gjennom et dansk advokatfirma har opprettet selskapet Nordic Telephone Company som har til eneste formål å fremme budet på TDC.

Dersom oppkjøpet lykkes, vil det være ett av de største teleoppkjøp i Europa i år. Bare spanske Telefonicas kjøp av britiske O2 for 17,7 milliarder

pund (205 mrd. kr.) er større. France Telecoms ga 6,4 milliarder euro (50 milliarder kroner) for det spanske mobilskapet Amena i en annen stor telehandel tidligere i år.

Ifølge Reuters forsøker amerikanerne og britene å komme andre beilere i forkjøpet ved å sikre seg støtte fra TDC-styret, men skal foreløpig ikke fått det.

Kilder hevder overfor nyhetsbyrået at en annen gruppering av private equityfond – britiske Cinven og BC Partners og amerikanske Apollo Management og Silver Lake Partners – har

regnet på et bud, men det er uklart om de kommer til å legge inn et formelt bud.

Også sveitsiske Swisscom blir nevnt som en tredje mulig budgiver selv om sveitserne for tiden har nok med å saumfare regnskapene til irske Eircom som det vil overta for 2,6 milliarder pund (30 mrd. kr.).

TDC rangeres som 14. største blant Europas tidligere telemonopoloper med en markedsverdi på rundt 11 milliarder dollar (74 mrd. kr.).

roar.osigardsgjellen@aftenposten.no

Finansmafia infiltrerer banker

■ Stadig mer svindel fra innsiden av finansinstitusjonene

Kriminelle gjenger infiltrerer britiske banker og andre finansinstitusjoner for i neste omgang å svindle dem.

Aftenpostens korrespondent
HILDE HARBO

London

Finansmafiaen finner stadig mer utpekerte metoder for å lure til seg penger. Det siste er at de skaffer seg jobb i bank for å få kunnskap om arbeidsgivers systemer og kontrollmekanismer. Det britiske kredittilsynet (Financial Services Authority) går nå ut med en advarsel mot denne form for organisert kriminalitet.

I tillegg til å skaffe seg konfidensiell informasjon direkte gjennom ansettelser, er det også blitt kjent at kriminelle bestikker bankansatte for å skaffe seg kunnskapen de er ute etter. De oppsøker ansatte i lunsjpauisen eller på vei til eller fra jobb, spør om de har økonomiske problemer og tilbyr en løsning.

Voksende problem. Britisk politi bekrefter problemet overfor avisen The Times, og sier at svindelen har økt de siste månedene.

– Det er stadig mer bevis for at organiserte kriminelle grupper plasserer sine egne folk i finansinstitusjoner, slik at de kan øke sine kunnskaper om selskapenes systemer og kontrollordninger. På denne måten lærer de hvordan de kan omgå disse for å utføre svindel, sier styreformann Callum McCarthy i Financial Services Authority.

Adm. direktør Ian Mullen i den britiske bankforeningen (British Bankers Association) bekrefter også problemet, og sier at internasjonaliseringen av finansnæringen gjør at denne type økonomisk kriminalitet krysser nasjonale grenser.

Lohverk i veien. McCarthy opplyser at personvernlovgiv-

Økonomiske forbrytere har klart å komme seg på innsiden av bankpalassene i Londons finansstrøk City. ARKIVFOTO: STEPHEN HIRD/REUTERS/SCANPIX

ningen gjør det vanskelig å etterforske svindelforsøk fra ansatte. Lovverket setter også begrensninger på hvor langt man kan gå i å sjekke bakgrunnen til personer som søker ansettelse i bank. Han ønsker blant annet at det skal bli lettere for banker å dele informasjon om utro tjenere.

Disse nye metodene er finansmafiaens svar på stadig tøffere tiltak fra bankenes side for å unngå svindel og hvitvasking av penger. Disse tiltakene

gjør det blant annet svært vanskelig for utlendinger bosatt i Storbritannia å få seg en bankkonto og et britisk kredittkort.

Finanssvindelen i Storbritannia tilsvarer årlig 230 pund, eller ca. 2700 kroner, pr. innbygger.

BRITISK FINANSSVINDEL

Koster mye. Svindelen tilsvarer 164 milliarder kroner årlig.

Mange saker. Siden 2004 har det vært 278 902 svindeltillfeller.

Kortsvindel. Kredittkortsvindel beløp seg til 5,9 milliarder kroner i 2004

Sjekksvindel. Sjekksvindelen var i fjor på 538 millioner kroner

Det er anslått at ca. 290 milliarder kroner fra narkotikasalgs og annen kriminell virksomhet årlig blir hvitvasket gjennom britiske finansinstitusjoner.

hilde.harbo@aftenposten.no

Bedre for Telenors russiske mobilskap

■ Det russiske mobilskapet **Vimpelcom**, der **Telenor** er storeier sammen med russiske **Alfa**-gruppen, fikk et nettoresultat i tredje kvartal på 194,9 millioner dollar (1,3 mrd. kr.) som var bedre enn ventet. Inntektene økte med 50 prosent til 897,1 millioner dollar (6 mrd. kr.), mens driftsresultatet økte med 52 prosent til 450 millioner dollar (3 mrd. kr.).

(Reuters)

Uventet økning i svensk arbeidsløshet

■ Arbeidsløsheten i Sverige økte uventet fra 5,4 prosent i september til 5,6 prosent i oktober, viser arbeidskraftundersøkelsen fra landets statistiske sentralbyrå (SCB). For ett år siden var arbeidsløsheten 5,3 prosent. I alt var 254 000 svensker uten arbeid i oktober, 18 000 flere enn i samme måned i fjor, melder nyhetsbyrået Direkt.

Enda lavere vekst i EU enn tidligere ventet

■ EU-kommisjonen nedjusterer veksten i eurosoneen til 1,3 prosent i år, men tror den vil øke igjen neste år til 1,9 prosent. Tidligere i år spådde EU-kommisjonen en vekst på 1,6 prosent i år, men etter en lavere vekst enn ventet i annet kvartal er dette nå nedjustert.

Uansett blir veksten lavere i år enn i fjor, da den var på 2,1 prosent i de 12 landene med fellesvalutaen euro. Ifølge EU-kommisssær for pengesaker, Joaquín Almunia, skyldes den lavere veksten høyere oljepriser, skriver NTB-AFP.

Ford må ut med nær en halv milliard

■ En jury i delstaten Florida har pålagt bilprodusenten **Ford Motor Co.**, som sliter med rekordstore underskudd, å betale mer enn 61 millioner dollar (410 mill. kr.) til en familie som mistet sin 17-årige sønn i en bilulykke da karneseraten, som kjørte en Ford Explorer, sovnet bak rattet. Juryen kom til at Ford var ansvarlig fordi det solgte et kjøretøy med dårlig marøvreringsevne og stabilitet. Ford kommer til å anke, opplyser en talskvinne for bilprodusenten. (AP)